

DİL BİLİMİ ve GÖSTERGE (İŞARET)

Prof. Dr. Rıza Filizok

Dil bilimi, bir ifade bilimi (langage)'dir. **İfade** (langage), düşüncüyü bildirmenin her türlü şekline verilen bir addır. Düşünceler, işaretlerle, sözle, yazıyla, renkle, dumanla, ışıkla vb. ifade edilebilir. Tasavvurlar, işaretler yoluyla anlatılabilir, buna mimik yahut **hareket** (action) **ifadesi** diyoruz; söz vasıtasıyla anlatılabilir, buna **söz ifadesi**¹ diyoruz, yazı vasıtasıyla anlatılabilir, buna **yazı ifadesi** diyoruz. Dil bilimi, eskiden farklı dilleri karşılaştırmalı olarak incelerdi, bundan dolayı mukayeseli gramer, genel gramer adlarıyla anılırdı; dillerin sınıflandırılması konusuyla uğraşır. Dillerin tarihî ve karşılaştırmalı tedkikini, gramer, sözlük bilgisi, anlam bilimi konularını içine alırdı.

Dil biliminden **filolojiyi** ayırdetmek gerekir. Filoloji (betikbilim), dil bilgisinden çok edebî incelemeye ve kültür tarihine ağırlık veren geniş anlamalı bir terimdir. Bu bilim dalı, **dil bilgisi, vezin, telaffuz, metin tenkidini** vb. içine alır. Filoloji, yok olmuş medeniyetlerin kültürünü araştırmak amacıyla dil olgularıyla uğraşır. Gözlemlerini sadece dil olgularına değil, tarih, felsefe, hukuk, folklor, vb. üzerine de yöneltir. Amacı dil aracılığıyla eski bir medeniyeti çözümlenmek, o devrin insanların, yazarlarının zihniyetini kavramaktır.

Günümüzde dil bilimi, beşerî, tabîî dillerin yapısının, fonksiyonların (linguistique synchrone) ve gelişiminin (linguistique diachronique) nesnel, tasvirî ve izah edici bir şekilde incelenmesidir. Bu yeni niteliğiyle gramerin (descriptive et normative) ve dil felsefesinin (menşe ile, dilin işleyişiyle, lisanın antropolojik anlamı ile ilgili, metafizik, biyolojik, psikolojik, estetik hipotezler) karşıtıdır, mukabilidir. İfade biliminin en yüksek noktası, genel dil bilimi (linguistique générale) dir.² Bu bilim dalı, tasvirî dil bilgisi, tarihî dil bilgisi ve karşılaştırmalı dil bilgisinin sonuçlarından yararlanarak **tümevarım** yoluyla beşerî dillerin uyduğu genel kanunları ortaya koymaya çalışır. Ayrıca psikoloji, fizik (akustik), anatomi, fizyoloji ve sosyoloji bilimlerinden de yararlanır.

Dilbilgisi (grammaire), bir dilin oluşturucu, yapıcı elementlerinin sistemli incelenmesidir. Dilbilgisi şunları içine alır: **1. Ses bilgisi (phonétique)**, yahut ifadenin sesleri bilimi. **2. Sözlük bilimi "Lexicologie"**, yahut kelimeler bilimi. Anlam bilimi (**Sémantique**) ve biçim bilimi **Morphologie** klasik bölümlerde bu dala bağlıdır. Telaffuz (**prononciation**), imlâ (**orthographe**) ve köken bilimi

¹"Söz ifadesi"ni "sözlü ifade"den ayırmak gerekiyor. "Sözlü ifade", yazılı ifade teriminin mukabilidir.

²Georges Mounin yönetiminde "**Dictionnaire de la linguistique**", 1974, Presses Universitaire de France.

de (**étymologie**) bu dala bağlanabilir. **3. Söz dizimi (syntaxe)**.³

Ses bilimi (phonologie), dile ait sesleri bildirişimdeki görevleri açısından inceler. Prag Okulu Saussure'ün " dil / söz " ayırımına dayanarak ses bilimini (phonologie) "dil"i inceleyen, ses bilgisini (phonétique) "söz"ü inceleyen birer bilim haline getirmiştir. Ses bilimi sesleri bir dilde yüklendikleri görev açısından değerlendirir; ses bilgisi ise sesleri herhangi bir dile bağlı olmadan inceler. Ses bilimi iki bölüme ayrılır: a) Ses birimlerini inceleyen **ses birim bilimi (phonématique)**, b) **tecvid (prosodie)**. Vurgu, durak gibi ses olaylarını ele alan tecvid, Türkçe gibi bazı dillerde doğrudan anlam konusuyla ilgilidir ve anlam araştırmalarının bir bölümünü oluşturur.

Ses bilgisi (phonétique) dilin seslerinin tetkikidir. Bu bilim dalında sesler incelenirken seslerin imlâları, transkripsiyonu değil **telaffuzu** göz önünde bulundurulur. Ses bilgisi, dilin seslerini, seslerin çıkarılış tarzlarını, türlerini, ayırt edilmelerini sağlayan nüanslarını inceler. Deneysel ses bilgisi günümüzde dilin seslerini nesnel gözlemlere dayanarak kesin kurallara ulaşarak incelemektedir. Hiçbir dil tamamen fonetik bir imlâya sahip değildir. Fransız imlâsı etimolojiktir, yani kelimenin eski halinde bulunan bazı sesleri korur. Türk imlâsı da fonetik bir imlâdan her gün biraz daha uzaklaşmaktadır. (Ancak bu oluşum karşısında takınılacak yeni tavır günümüzde henüz ortaya konulamamıştır. Bu olgunun anlam incelemelerinde, edebî sanatların tespitinde ortaya çıkardığı bir yığın güçlük vardır.) Telaffuz, kelimenin anlamını genel olarak değiştirmez ama, özel durumlarda anlam meselesiyle yakından ilişkilidir: Bir kelimeyi farklı telâffuz etmenin, vurgulamanın kendi başına bir anlamı vardır ve bu anlam kelimenin anlamına ilâve bir anlam verir: Bir konuşucu "Celdim" dediğinde bunun "Geldim" anlamına geldiğini anladığımız gibi, ayrıca konuşucunun Karadeniz şivesiyle konuştuğunu da anlarız. Telâffuz ve imlâ farkı, kelimeyi kullananın sosyal grubu, bölgesi hatta niyeti -meselâ espri yaptığı- konusunda bize bilgi verir. Bu, kelimenin anlamına ilâve bir anlam yaratır; bu ikinci anlam, pragmatik bir anlamdır.

Sözlük bilimi (lexicologie), genel ayırımda dil biliminin bir bölümüdür. Anlamlı birimlerin (monèmes) ve birim birleşmelerinin bilimidir, kelimeler bu bilim dalı içinde ait olduğu kültürün bir elementi olarak da değerlendirilir. Sözlük bilimi **kelime anlam bilimini** ve **biçim bilimini** (morphologie) içine alır. Bu dal, sözlük yapımıyla ilgilenen **sözlük bilgisinden** (lexicographie) ayrıdır. Sözlük biliminde, kelimelerin ifade ettiği nesne ile ilgili anlamları (référentiel) ele alınır. Ayrıca bir kelimenin seçme ve yerleştirme eksenlerinde kazandığı "değer"leri

³Maurice Grevisse, le Bon Usage, Grammaire Française, 8. bas.; Paris: Hatier, 1964. s.24.

tespit edilir.⁴ Sözlük bilimi, kelimenin metinde kazandığı "değer"leri tespit etmek için kelime alanları ve anlam alanları incelemelerinden yararlanmaktadır. Alan incelemeleri, kelimenin anlamının tespitinde oldukça verimli sonuçlar vermektedir.⁵

Biçimbilim (morphologie), kelimelerde ortaya çıkan biçim değişmelerini inceler (ekler, ön ekler, son ekler). Kelimeler, cümledeki görevlerine göre kelime türlerine (parties du discours) ayrılır. Bu görevler kök ve eklerde çeşitlenmelere yol açar. Morfolojinin konusu bu çeşitlenmelerin incelenmesidir. Kelime türleri, makrosemantik (macrosémantique) sahasını ilgilendirir. Başka bir ifadeyle kelimenin gramatikal anlamının belirlenmesini sağlar. En küçük anlamlı birimler "sème" kümesinin tespit edilmesine yardımcı olur.

Kökenbilim (étymologie), kelimelerin kökenini, menşeyini inceler ve aynı kökten türemiş kelimelerin oluşturduğu zincirleri araştırır. Konuya anlam bilimi açısından baktığımızda kelimenin kökeni de önemli bir anlam ikileşmesini hazırlamaktadır: Kelimenin kökenini bilenlerle onu bilmeyenlerin bu kelemeyi anlamlandırmaları arasında daima farklar vardır. Bu yönüyle etimoloji pragmatığı de ilgilendirmektedir. Bazı edebî sanatlar, kelimenin etimolojisi üzerine kurulur. Bu edebî sanatların anlaşılması kelimenin kökenini bilmeye bağlıdır. Bu durumlarda dilin art zamanlılığı ile eş zamanlılığı bir aradadır.

Söz dizimi (Syntaxe), cümlede birimler arasındaki birleşme ilişkilerini inceler. Söz diziminden doğan bir anlam olduğundan anlam bilimi ile söz dizimi sıkı bir ilişki içindedir.

Anlam bilimi (sémantique) dili anlam açısından inceler. Temelde **dil biliminin** bir dalıdır, klasik sınıflandırmada **sözlük biliminin** dolayısıyla gramerin alt dalıdır. Bilindiği gibi felsefeye, mantığa, psikolojiye bağlı anlam bilimleri vardır. Dil bilimine bağlı anlam bilimi (sémantique), "Kelime nedir, kelimenin anlamları nelerdir, fonksiyonları nelerdir, bir kelimenin biçimi ve anlamı arasındaki bağıntılar nelerdir, kelimeler arası ilişkiler nelerdir, kelimeler görevlerini nasıl yaparlar " gibi sorulara cevap arar.⁶ Yapısalcılıktan etkilenen günümüz dil bilimi, kelimeleri dilin bütünlüğü içinde inceler. Anlam değişmeleri dil bilimine bağlı anlam biliminin en önemli bölümünü meydana getirir.

Anlam "işaretlenen, yahut gösterilen" plânında, yani dil işaretinin soyut yönünde ortaya çıkar. İşaretleyen, "işaretlenen yani gösteren " aracılığıyla kavranır, ancak "işaretlenen" somut nitelikli olmadığından tek başına incelenemez. Dil bilimi, son iki yüzyılda ilmî yönden gelişirken anlam meselesini

⁴ Bu konu ileride tekrar ele alınacaktır.

⁵ Berke Vardar, **Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri**, Ankara: TDK yayınları, 1982, s.115.

⁶ Pierre Guiraud, **Anlambilim**, Çev. Berke Vardar, Gelişim Yayınları, İstanbul : 1975, s.9.

kendi konusunun dışına atmaya çalıştı. Ancak dilin esas görevi anlam ifade etmek olduğundan, anlam araştırmaları, bu bilim tarafından tamamen bir kıyıya atılamadı.

Bugünkü dil bilimi anlam meselesiyle sınırlı bir şekilde ilgilenmektedir. Anlamın dil bilimin sınırları dışında kalan kısımlarıyla ise daha önce belirttiğimiz gibi işaret bilimi (gösterge bilimi) ilgilenmektedir. Bugün dil biliminin sınırları içinde ele alınan başlıca meseleler şunlardır: Bir dil olgusu anlamlı mıdır? (signifiante: **anlamlılık**); dizilişin anlamı birden fazla mıdır? (polysémie: **çok anlamlılık**; ambiguité: **belirsizlik**, çift anlamlılık); iki dizilişin anlamı aynı mıdır? (synonymie: eş anlamlılık; transformations: dönüşürüm).⁷

Dil bilgisine bağlı olarak eskiden beri yapılmakta olan gramer analizi (**analyse grammaticale**); cümledeki kelime ve kelime gruplarının cinsini ve fonksiyonunu incelemeye dayanır. Geleneksel olarak okullarda dil bilgisi öğretimi, cümle tahlili yoluyla yapılmaktadır. Ancak bu tahlillerin teorik temelleri, sanıldığı kadar sağlam değildir ve tenkide dayanacak gücü yoktur.⁸ Bu tahliller iki ayrı düşünceye göre yapılmaktadır. 1) Cins tedkiki, 2) Fonksiyon tedkiki. Birincisi ismin, sıfatın, fiilin vb. tanımını yapmaya çalışır. İkincisi cümlenin öğeleri arasındaki ilişkilerle ilgilenir:

1) Kelimelerin cins analizi: Söz, geleneksel olarak dokuz kısma ayrılır: İsim, tanıma edatı (harf-i tarif), sıfat, zamir, fiil, zarf, edat, bağlaç, ünlem. Bunların tanımlanmasında bazen anlambilimsel bazen biçimbilimsel ölçütler kullanılmaktadır: İsim " canlı ve cansız varlıklara, çeşitli kavramları ifade etmeye yarar" , sıfat "isimleri nitelemeye, belirtmeye yarar", fiil "bir hareketi yahut bir hâli ifade eder" şeklinde tanımlanır. Diğer taraftan, edat " cümlenin bazı elemanlarını diğer elemanlara bağlar", bağlaç " iki kelimeyi, iki kelime grubunu yahut iki cümleyi birleştirir" denir. Bu ikinci örneklerde kelime, anlamına göre değil, cümlenin kuruluşu içinde oynadığı gramer rolüne göre, fonksiyonuna göre tanımlanmıştır. Öyleyse kelimelerin cins analizinin tutarlı bir sınıflandırmayı yansıttığı söylenemez. Dolayısıyla bu tutarsız sınıflandırma dil öğretimini olumsuz etkilemektedir. Anlam olgularıyla fonksiyon olgularının birbirine karışması sonucunu doğurmaktadır.

2) Kelimelerin fonksiyon analizi: Aynı karışıklık fonksiyon analizinde de görülür: Burada da biçim bilime ait ölçütlerle anlam bilime ait ölçütler karışık olarak kullanılmaktadır: Fonsiyonlar, geleneksel eğitimde temel fonksiyonlar ve ikinci derecede fonksiyonlar olarak iki kısma ayrılmaktadır. Temel fonksiyonlar, fiil ile ilişki halinde olan kelime ve kelime gruplarıdır: **özne, tümleç, nesne.**

⁷ Bernard Pottier, Le Langage, s. 446..

⁸ B. Pottier, Le langage.

İkinci derecede fonksiyonlar, isim ve sıfat tamlamaları gibi gruplardır. Burada kullanılan fonksiyon kelimesi yanıltıcıdır; yapılan sınıflandırmalar gerçek bir fonksiyon araştırmasına dayanmamaktadır; çok zaman bu tespitlerin amacının pedagojik olduğu, dil öğretmenlerinin pratik buluşlarını yansıttığı unutulmamalıdır.⁹ Dil bilimi, bu karışıklıkların ortadan kalkmasına imkan hazırlamıştır.

Çağdaş dil biliminin kurucusu Saussure'ün en önemli tespitlerinden birisi, "dil" ile "söz"ü birbirinden ayırmasıdır: Saussure'e göre dil (langue), ferdi kullanımın yani sözün karşıtıdır, mukabilidir ve dilin soyut sistemini ifade eder. Soyut dil sisteminin kişisel kullanımı ise sözdür (discours, parole). Böylece Saussure tarafından dil olgusu, söz olgusundan ayrılmıştır. Bu ayırma Hjelmslev, Coseriu ve Heger dilin sosyal kullanımını, dil normu fikirlerini ilâve etti. Bugün dil

- a) Soyut bir sistem olarak,
- b) Kollektif bir gerçekleşme olarak (Norme)
- c) Ferdî bir gerçekleşme olarak

üç tabakalı bir olgu şeklinde ele alınmaktadır.¹⁰ Bunun sonucu olarak, artık dil dediğimizde bunlardan hangisini kastettiğimizi belirtmek zorunluluğu doğmuştur. Dilin üç ayrı tabaka halinde analizi, anlam araştırmalarında bu tabakaların göz önünde bulundurulması gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Bir kelimenin dil sistemi içindeki anlamı ayrı, norma bağlı anlamı ayrı, ferdi gerçekleşmesinin anlamı ayrıdır.

İŞARET (gösterge / signe)

Saussure'e göre dil **işareti**, (signe, gösterge), **işaretleyen** "(gösteren) signifiant " ve **işaretlenen** "(gösterilen) Signifié " oluşur. İşaretleyen, dil işaretinin (yani bir kelimenin) zihnimizde canlandığı **ses imajıdır**, işaretlenen, dil işaretinin ifade ettiği **kavramdır**. Saussure'e göre ruhsal nitelikli olan dil işareti "bir isimle bir eşyayı birleştirmez, zihnî bir kavramla bir ses imajını" birleştirir. Ayrıca işaretin işaretleyen ve işaretlenen kısımları, bir yaprağın iki yüzü gibi tek bir gerçeklik oluşturur ve birbiriyle bağlantılıdır; bu iki yüzü birbirine bağlayan ilişkiye ise "**işaretleme**" (signification) adı verilir. Bu tanımlamaya göre dilde **anlam**, işaretin **işaretleyen** yüzünde ortaya çıkar, yani dil işaretinin soyut cephesinde kendisini gösterir.

İşaret, ortaya çıkışı, yaradılışı ile nedensizdir; meselâ "masa"ya pekâla

⁹ B. Pottier, Le langage.

¹⁰ Josette Rey-Debove, Lexique Sémiotique.

Türkçe’de başka bir isim verebilirdik. Fakat işaret kullanılışıyla nedenlidir, yani işaret ile işaret ettiği nesne arasında başlangıçta bir sebep ilişkisi yoktur, bu ilişki zaman içinde ve kullanıma göre ortaya çıkar. Bundan dolayı bir dil işareti, yani bir kelime, bir yönüyle değişmez, bir yönüyle değişebilir niteliktedir. Bunu bir benzetmeyle açıklayabiliriz: Ağrı dağının genel görünümü kısa zaman içinde aynıdır, ancak bin yıllar süresi içinde bu görünüm yavaş yavaş değişir. Dilde de değişim geniş bir zaman dilimi içinde ortaya çıkar. Diğer taraftan dil zaman içinde değişir ama fertler onu değiştiremez. Değişim, kavramda ve ses imajında olabildiği gibi ikisinde birden de olabilir: "Araba" kelimesi eskiden atların çektiği bir aracı ifade ederken bugün otomobili ifade etmektedir. Yani kelime ses yönünden değişmemiş ama ifade ettiği kavram değişmiştir. Buna karşılık "edgü" kelimesi önce "eyü" sonra "iyi" şeklinde ses değişikliğine uğradığı halde anlam değişikliğine uğramamıştır. "Yavuz" kelimesi ise hem ses (yavız, yavaz, yabız) hem anlam (kötü, iyi) değişikliğine uğramıştır.¹¹ İşaretin iki unsuru arasındaki ilişki "**işaretleme teorisi**"yle (la théorie de la signification) açıklanmaktadır. İşaretin nesne ile ilişkisi ise **referans teorisi**yle (la théorie de la référence) açıklanmaktadır.

Bir dil işareti ait olduğu dil sistemi içinde ve kullanımda anlam kazanır, bunun dışında belirgin bir anlama sahip değildir. Birer dil işareti olan kelimeler, dil sisteminin bir parçasını oluşturan sözlük içinde genel bir anlam kazanır, ama kelimeler açık anlamını ancak kullanımda ortaya koyar.

İşaretin nesne ile, eşya ile ilişkisinden temel anlam (**denotatif**) doğar. Bu anlam, **içlem** halinde (compréhension) bir "tanım"a uygun düşer. **Yan anlamın** (**sens connotatif**) yani duyguya ve çağrışıma bağlı anlamın karşıtı, mukabili olarak kullanılır .

Daha önce belirttiğimiz gibi, işaretin o işaretten yararlananla ilişkisinden pragmatik (pragmatique) anlam doğar. Sözcelemeye (énonciation) ait meseleler bu bağlamda ele alınır.

İşaretin işaretle ilişkisinden "dil içi anlam" doğar. Bu ilişkiler **söz dizimi** içinde ele alınır. Bundan dolayı anlam bilimi ile söz dizimi arasında ortak olan bir kesişim kümesi ortaya çıkar, yani anlam meselesi sentaksla sıkı bir ilişki içindedir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, dil bilimine ait bir **işaret (signe)**, bir dilin en küçük anlamlı birimidir. İşaret, çok zaman kelime ile aynı anlamı ifade eder; ancak işaret kavramı, kelimenin dışındaki anlamlı birimleri de içine alır; bu yönden kelimedenden daha geniş bir kavramdır: Meselâ "Günler kısaldı." cümlesinde

¹¹ A.Von Gabain, **Eski Türkçenin Grameri**, Çev.: Mehmet Akalın, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1988, s. 263.

iki kelime vardır; buna karşılık dört işaret bulunmaktadır: "Gün-ler kısal-dı." Bu bölme, yeni bir birim ve anlam anlayışının sonucudur.

Saussure tarafından ortaya konulan işaret teorisinde **işaretleyen**, işaretin - meselâ bir kelimenin- kulakla algılanabilir (imaje acoustique) somut biçimidir, bu biçim bir kavramı, **işaretlenen** zihnimize canlandırır. O halde dilde işaretleyen, gereğinde grafik sembollerle -yani yazıyla da- gösterilebilen bir ses dizisidir. Bundan dolayı işaretleyene "**fonetik söz**" de denir. Dil bilimine ait işaretleyenler daima çizgiseldir, yani elementleri zaman yahut mekânda art arda gelir, eş zamanlı değildir.

Saussure'e göre **işaretlenen**, ayrıntılar bir yana bırakılırsa genel çizgileriyle "kavram"la (concept) aynı anlamdadır. Bir başka söyleyişle **İşaretlenen** işareti kullananın ondan anladığı şeydir.¹²

Anlamın dil işaretinin soyut yönünde yani "işaretlenen" plânında ortaya çıktığını söylemiştik. İşaretlenen, işaretleyen telaffuz edilir edilmez yahut söz konusu olan yazı ise, görülür görülmez kendisini bir bütün halinde ortaya koyar, çünkü işaretlenen bağımsız olarak var olamaz.

Saussure, işaretleyen ve işaretlenen arasındaki karşılıklı ilişkiye **işaretleme** "**Signification**" adını verir. Oldukça önemli olan bu kavram Türkçede genellikle **anamlama** terimiyle karşılanmaktadır.¹³ **İşaretleme**, işaretleyen ile işaretlenenin zihinde birleşme hadisesidir, yani kavramla ses imajının birleşmesidir, bunun sonucunda doğan birlik ise **işarettir**. İşaretleyenden işaretlenene, işaretlenenden işaretleyene gidilebilir; yani kavramdan ses imajına, ses imajından kavrama gidebiliriz. Kelimenin sesini duyduğumuzda zihnimize bir kavram canlanır; tersine, kavramı düşündüğümüzde zihnimize ses imajı canlanır. Konuşan, kavramdan ses imajına ulaşır, dinleyen, sesteki kavrama ulaşır. Bu durumda işaretleme, konuşan ve dinleyende birbirinin aksi olan iki birleşmeyi ifade eder. Ancak her iki birleşmeden doğan **işaret (gösterge)** aynıdır.

"Gönderge" (référent) dil işaretinin ifade ettiği (ister dil dışı yahut gerçek dünya, ister hayalî) varlığın bizzat kendisidir. Bu terim, işaretin anlamıyla ifade ettiği eşya arasında fark bulunduğunu göstermek için yaratılmıştır. Mesela "sabah yıldızı" ile "akşam yıldızı" sözleri ayrı "işaretlenen"leri ifade eder, yani bu sözlerin anlamları farklıdır, fakat ikisi de aynı göndergeyi (Venüs gezegenini) belirtirler.

Tabîî dillerin dışında da işaret vardır; ancak dil işaretleri bazı nitelikleriyle

¹² Roland Barthes, **Göstergebilim İlkeleri**, Çev.: Berke Vardar-Mehmet Rifat, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979, s.35.

¹³ Berke Vardar, **Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri sözlüğü**, Ankara: TDK, 1980.

diğerlerinden ayrılır: Birinci olarak dil işaretleri dil sisteminin içinde yer alır. İkinci olarak işaretleyen ile işaretlenenin ilişkisini gerektirir. Diğer sembol sistemlerinden birer dil imiş gibi söz etmek, bir benzetme yapmaktan fazla bir anlam ifade etmez.. Renklerin dili, çiçeklerin dili gibi sözler sadece bir benzetmedir. Üçüncü olarak söze ait dil, diğer dil sistemlerinde bulunmayan bazı özellikler taşır: a) Beşerî, sözsel dil, dili oluşturan kelimelerin bizzat kendilerinden bahsetmek için kullanılabilir (üst dil fonksiyonu-métalangage). b) Sözsel dil gerçek olanları ifade ettiği gibi, “yalan” olanı da ifade eder. c) Kelimeler, dili kullanan toplumun önceden bilmediği bir anlamda kullanılabilir, bu durumda herşey bağlamdan anlaşılabilir (meselâ orijinal istiarelerin kullanılışında böyle bir durum ortaya çıkar).

© <http://www.ege-edebiyat.org>